

โรคฝีดาษลิง (Monkeypox)

โรคฝีดาษลิง หรือโรคฝีดาษวานร (Monkeypox)

เกิดจาก ไวรัส Orthopoxvirus ซึ่งอยู่ในกลุ่มเดียวกับไวรัสโรคไข้ทรพิษ (Smallpox) โดยพบเชื้อในสัตว์ตระกูลลิง และสัตว์ฟันแทะ เช่น หนู กระรอก กระแต เป็นหลัก โดยค้นพบโรคนี้ครั้งแรกในลิงซึ่งไปรับเชื้อมาโดยบังเอิญ จึงเป็นที่มาของชื่อโรค “ฝีดาษลิง”

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๕ ข้อ ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๕๖) ของข้อ ๔ แห่งประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง พ.ศ. ๒๕๖๒

“(๕๖) โรคฝีดาษวานรหรือโรคฝีดาษลิง (Monkeypox) มีอาการใช้ ปวดศีรษะ ต่อม้ำเหลืองบวมโต เจ็บคอ มีผื่นหรือตุ่มที่ผิวหนังลักษณะเป็นตุ่มน้ำหรือตุ่มหนอง ซึ่งอาจเกิดขึ้นที่ศีรษะ ลำตัว อวัยวะเพศและรอบทวารหนัก แขน หรือขา บางตุ่มอาจเกิดขึ้นที่ฝ่ามือหรือฝ่าเท้า”

โรคฝีดาษลิงแพร่ระบาดอยู่ทั่วไปในทวีปแอฟริกา จนกลายเป็นโรคประจำถิ่น (Endemic disease) ซึ่งพบอัตราการเสียชีวิต 1-10% ทั้งนี้การเสียชีวิตขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ โดยสายพันธุ์หลักของโรคฝีดาษลิง แบ่งออกเป็น 2 สายพันธุ์หลัก คือ

- สายพันธุ์ Congo Basin หรือ Central Africa clade พบอัตราการเสียชีวิต 10%
- สายพันธุ์ West African clade เป็นสายพันธุ์ที่กำลังระบาดอยู่ ณ ขณะนี้ พบอัตราการเสียชีวิต 1%

การติดต่อโรคฝีดาษลิง หรือโรคฝีดาษวานร

โรคฝีดาษลิง หรือโรคฝีดาษวานร สามารถแพร่กระจายได้ง่าย แบ่งออกเป็น

1. การติดต่อจากสัตว์สู่คน

- สัมผัสโดยตรงกับสารคัดหลั่ง หรือตุ่มหนองของสัตว์ติดเชื้อ
- ถูกสัตว์ที่มีเชื้อกัด หรือข่วน
- กินเนื้อสัตว์ที่มีเชื้อ และปรุงสุกไม่เพียงพอ

2. การติดต่อจากคนสู่คน

- สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยทางสารคัดหลั่ง จากผิวหนังที่เป็นตุ่ม หรือละอองฝอยจากการหายใจ
- มีอาการป่วยประมาณ 2-4 สัปดาห์
- ผู้ป่วยส่วนใหญ่หายจากโรคเองได้ อาการรุนแรงมักพบในเด็ก ขึ้นกับปริมาณไวรัสที่ได้รับ

อาการของโรคฝีดาษลิง หรือโรคฝีดาษวานร

ระยะเวลาฟักตัวของโรคฝีดาษลิง (Monkeypox) จะใช้ระยะเวลาในการฟักตัวประมาณ 5-21 วัน ผู้ติดเชื้อจะมีอาการแสดงต่างๆ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนออกผื่น ประมาณ 0-5 วัน จะมีอาการ

- มีไข้ ไข้สูง
- ปวดตัว ปวดกล้ามเนื้อ ปวดหลัง
- ปวดกระบอกตา
- ต่อมมน้ำเหลืองโตทั่วร่างกาย

อาการต่อมน้ำเหลืองโต ถือเป็นจุดเด่นที่สังเกตได้ของโรคฝีดาษลิง สามารถเกิดขึ้นได้ตามจุดต่างๆ ของร่างกาย โดยเฉพาะจุดที่ไปสัมผัสโรคตามผิวหนัง เช่น คอ ไหล่ปลาร้า ข้อศอก รักแร้ เป็นต้น หรือผ่านทางเยื่อบุทางเดินหายใจ จากการพูดคุย สัมผัสใกล้ชิด การจูบ ได้เช่นกัน ซึ่งอาการต่อมน้ำเหลืองโตนี้จะเป็นอาการที่แตกต่างจากโรคไขุสุกใส (Chickenpox) ที่เป็นไขุออกผื่นลักษณะเดียวกัน

2. ระยะออกผื่น

ปกติเริ่มภายใน 1-3 วันหลังจากเริ่มมีไข้ ส่วนใหญ่ 3 วัน จะเข้าสู่ช่วงระยะออกผื่น โดยลักษณะผื่นของโรคฝีดาษลิงจะกินเวลานานประมาณ 2-4 สัปดาห์ โดยผื่นมักจะขึ้นที่บริเวณใบหน้า แขน และขา มากกว่าที่ลำตัว โดยลักษณะของผื่นจะเริ่มจาก จุดแดงๆ กลมๆ หลังจากนั้นผื่นจะกลายเป็น ตุ่มน้ำใส และกลายเป็นตุ่มหนอง และกลายเป็นสะเก็ด ในเวลาต่อมา ซึ่งในช่วงที่ผื่นเป็นตุ่มน้ำใส และตุ่มหนอง จะเป็นช่วงระยะเวลาที่สามารถแพร่เชื้อได้สูงสุด หากผื่นเริ่มตกสะเก็ดแล้ว จะถือว่าพ้นจากระยะ

การแพร่เชื้อ ผื่นของโรคฝีดาษลิงจะกินลึกถึงชั้นผิวหนังด้านใน ทำให้หลังจากผื่นตกสะเก็ดจะทำให้เกิดรอยโรคหรือรอยแผลเป็นได้

การรักษาโรคฝีดาษลิง หรือโรคฝีดาษวานร

ปัจจุบันยังไม่มี การรักษาโรคฝีดาษลิงแบบจำเพาะ แต่จะเป็นการรักษาเพื่อบรรเทาอาการ และควบคุมการเกิดภาวะแทรกซ้อน อัตราการเสียชีวิตของโรคนี้อยู่ที่ 1-10% ซึ่งต่ำกว่าไข้ทรพิษมาก

สำหรับผู้สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ที่เป็นโรคฝีดาษลิง หรือโรคฝีดาษวานร ศูนย์ควบคุมและป้องกันโรค หรือ CDC แนะนำให้ฉีดวัคซีนภายใน 4 วันหลังสัมผัสเพื่อป้องกันการติดโรค และฉีดวัคซีนภายใน 14 วัน เพื่อลดความรุนแรงของโรค

ปัจจุบันมีการผลิตวัคซีนเฉพาะสำหรับโรคฝีดาษลิง ชื่อว่า วัคซีน Ankara ซึ่งมีผลข้างเคียงน้อยกว่าการให้วัคซีนโรคไข้ทรพิษ

การป้องกันโรคฝีดาษลิง หรือโรคฝีดาษวานร

- หลีกเลี่ยงสัมผัสเลือด สารคัดหลั่งจากผู้ติดเชื้อ ผู้ที่สงสัยเสี่ยงติดเชื้อ หรือมีประวัติสัมผัสผู้ป่วย หรือตุ่มหนองของสัตว์
- กินเนื้อสัตว์ที่ปรุงสุก
- ล้างมือบ่อย ๆ หรือล้างด้วยแอลกอฮอล์ 70% ขึ้นไป เนื่องจากเชื้อไวรัสฝีดาษลิงเป็นเชื้อที่มีโปรตีนหุ้ม ซึ่งสามารถถูกทำลายได้ด้วยแอลกอฮอล์
- สวมหน้ากากอนามัย เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อผ่านละอองฝอยขนาดใหญ่
- เฝ้าระวังอาการ 21 วันหลังกลับจากประเทศเขตติดโรค
- ไม่นำสัตว์ป่ามาเลี้ยง

เรียบเรียง โดย พ.จ.อ.สมพงษ์ ประจิม

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

องค์การบริหารส่วนตำบลบางบุตร

23 สิงหาคม 2565